

2014

3. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN **TASARRUF EĞİLİMLERİ** ARAŞTIRMASI

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması

ING Bank

1. GİRİŞ/3

- 1.1 ING Bank Genel Müdürü Pinar Abay'ın Önsözü/3
- 1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/5

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/6

- 2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/6
- 2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/16
- 2.3. 2014 3. Çeyrek Sonuçları/19

3. METODOLOJİ/20

- 3.1. Amaç ve Yöntem/20
- 3.2. Demografik Bilgiler/21
- 3.3. Tasarrufun Tanımı/23

4. EKONOMİST YORUMU/24

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/27

2 014'ün ilk iki çeyreğinde araştırma tarihinin en yüksek oranını yakalayan kentsel nüfustaki tasarruf sahipliği oranı üçüncü çeyrekte ani bir düşüşle üç puan gerileyerek yüzde 12,4'e geriledi. Bu çeyrekte, yavaşlayan ekonomik aktivitenin bireylerin gelir kısıtını etkilemesi tasarruf sahipliğinin düşüşünde belirleyici olduğunu gözlemledik. Gelir yetersizliği yüzünden tasarruf edemeyenler son iki çeyreğe göre artışa geçti. Öte yandan bireylerin tasarruf araç tercihlerinde, dönemsel dalgalanmalara rağmen, sistem dışı tasarruflar dışarıda bırakıldığında BES'in artık en yüksek ikinci paya sahip olmasını uzun vadeli yatırımların sürdürülmesi açısından sevindirici buluyoruz.

"Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırmamızın" 2014 yılı üçüncü çeyrek sonuçlarına göre, kentsel nüfustakilerin yüzde 12,4'ü **"tasarrufum var"** dedi. 2014 yılının ilk yarısında araştırma tarihinde en yüksek oranlarına ulaştığını gördüğümüz tasarruf sahipliği, bir önceki çeyreğe göre 3 puan gerileyerek düşüş trendine girdi.

Bu düşüşte, ekonomimizin büyüme performansının yavaşlamaya başlaması, artan işsizlikle birlikte gelir kısıtının etkili olmaya başladığını gözlemliyoruz. Merkez Bankası'nın gevşetici para politikasıyla oluşan ılımlı finansal koşulların üçüncü çeyrekte otomotiv, beyaz eşya gibi dayanıklı tüketim eşyalarının satışında bir ivmelenme yaratmış gözüksede; ekonomideki iyimser bakışın işsizlik ve büyümenin yavaşlaması ile bozulmakta ve bireylerin gelirleri tasarruf yapmalarında yetersiz kaldığını söyleyebiliriz.

Tasarruf edememe nedenlerine baktığımızda geçmiş dönemlerde olduğu gibi **"gelir yetersizliği"** en önemli tasarruf sahipliğini kısıtlayıcı faktör olmaya devam ediyor ve bu sefer 10 puanlık yükselişle yüzde 62 olarak gerçekleşiyor. İkinci sırada ise **"borçların/ödemelerin olması"** tasarruf sahipliğini kısıtlıyor. Özellikle tasarrufu olmayıp gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, bir

Pınar Abay | ING Bank Genel Müdürü

2014'ÜN
İLK İKİ ÇEYREĞİNDE
**ARAŞTIRMA
TARİHİNİN EN
YÜKSEK ORANINI
YAKALAYAN**
KENTSEL NÜFUSTAKİ
TASARRUF SAHİPLİĞİ
ORANI ÜÇÜNCÜ
ÇEYREKTE ANİ BİR
DÜŞÜŞLE ÜÇ PUAN
GERİLEYEREK YÜZDE
12,4'E GERİLEDİ.

“

önceki çeyreğe göre 11 puanlık bir düşüşle yüzde 25.7 ile bugüne kadarki en düşük seviyesine geldi.

Araştırmada her zaman gözlediğimiz çocuksuz bireylerin çocuklu bireylere göre tasarruf sahipliğinin daha yüksek olması bu çeyrekte de kendini gösterirken, her iki grupta da bir önceki çeyreğe göre aşağı yönlü seyir devam ettiğini görüyoruz. Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı bir önceki çeyreğe göre 4 puan azalarak yüzde 9 seviyesine, çocuksuz bireylerde ise 2 puanlık düşüş göstererek yüzde 18 seviyesine geriledi.

En önemli tasarruf nedenlerinde ise önceki çeyrek olduğu gibi, **“geleceğe yatırım”** en önemli neden, bunu “çocuklar” takip etmektedir.

Tasarruf araçları tercihinde, TL vadeli mevduatın tercih edilme oranı ise bir önceki çeyrekteki yüzde 20 seviyesinden yüzde 22’ye küçük bir artış kaydetti. Kısa vadede en hızlı nakde çevrilen araçların başında olan altının hane halkı açısından önemli bir tasarruf aracı olduğu sistem içi ve sistem dışı toplam payının yüzde 26

gibi yüksek bir düzeyde olmasıyla bir kez daha teyit edildi. Yastık altı nakit (döviz-TL) ve yastık altı altının ağırlığı ise geçen çeyreğe göre büyüyerek yüzde 31 oldu.

Uzun vadeli bir yatırım aracı olan ‘Bireysel Emeklilik Fonları/Hayat Sigortaları’ kalemi de, 3 puanlık bir artışla yüzde 16’lık bir paya yükseldi. Sistem dışı tasarruflar dışarıda bırakıldığında BES artık en yüksek ikinci paya sahip tasarruf aracı olarak dikkat çekiyor.

Bu çeyreğin sonuçları bizlere, Türkiye’nin sürdürülebilir büyüme trendini devam ettirebilmesi için yatırımlarını artırması ve onların tasarruflarla karşılanması gerektiği gerçeğini bir kez daha hatırlatıyor. Ekonomide dönemsel dalgalanmaları yaşasak da, tasarruf sahipliğini destekleyici politikaların sürdürülmesi bu açıdan önem kazanıyor. Bu paralelde de, Türkiye’nin Onuncu 5 Yıllık Kalkınma Planı ve Orta Vadeli Program’ında da büyümeyi sağlayacak en temel unsur olarak tasarrufların altının çizildiğini görüyoruz.

BU ÇEYREKTE, YAVAŞLAYAN EKONOMİK AKTİVİTENİN BİREYLERİN GELİR KISITINI ETKİLEMESİ TASARRUF SAHİPLİĞİNİN DÜŞÜŞÜNDE BELİRLEYİCİ OLDUĞUNU GÖZLEMLEDİK. **GELİR YETERSİZLİĞİ YÜZÜNDEN TASARRUF EDEMEYENLER SON İKİ ÇEYREĞE GÖRE ARTIŞA GEÇTİ.**

TÜRKİYE'DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomoik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

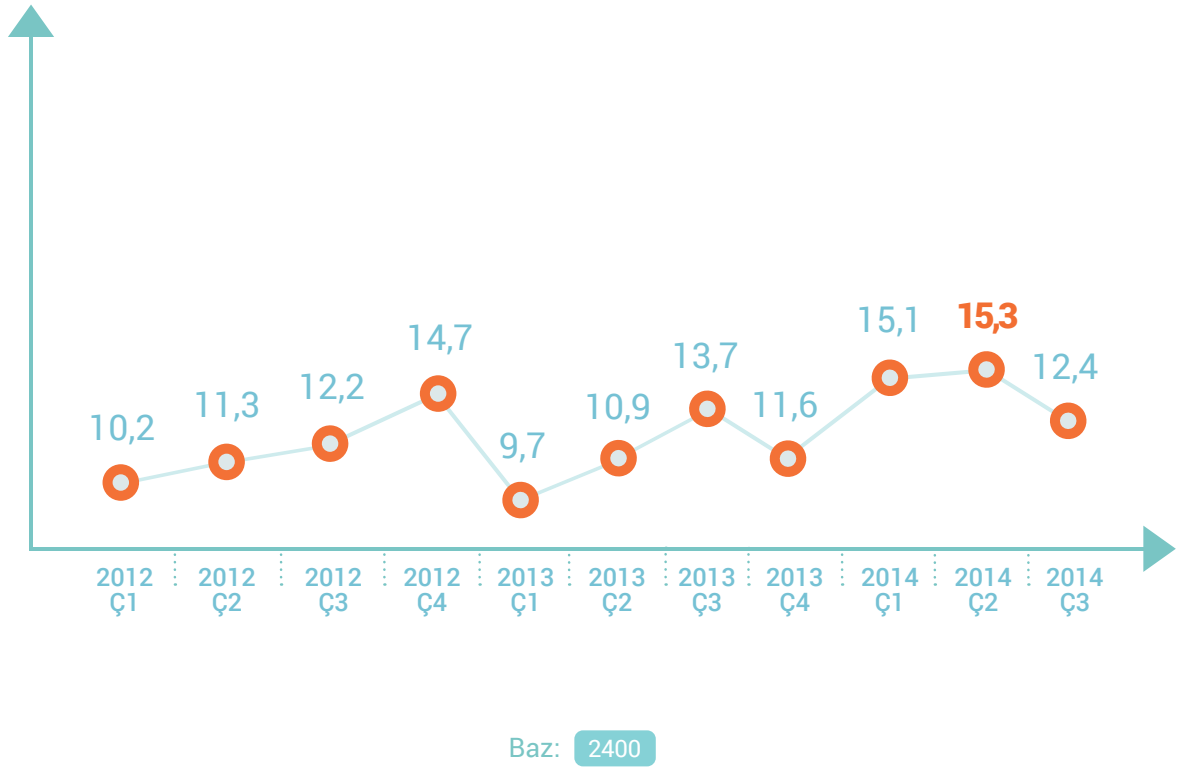
T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri

KENTLİ NÜFUSUN %88'İNİN TASARRUFU YOK

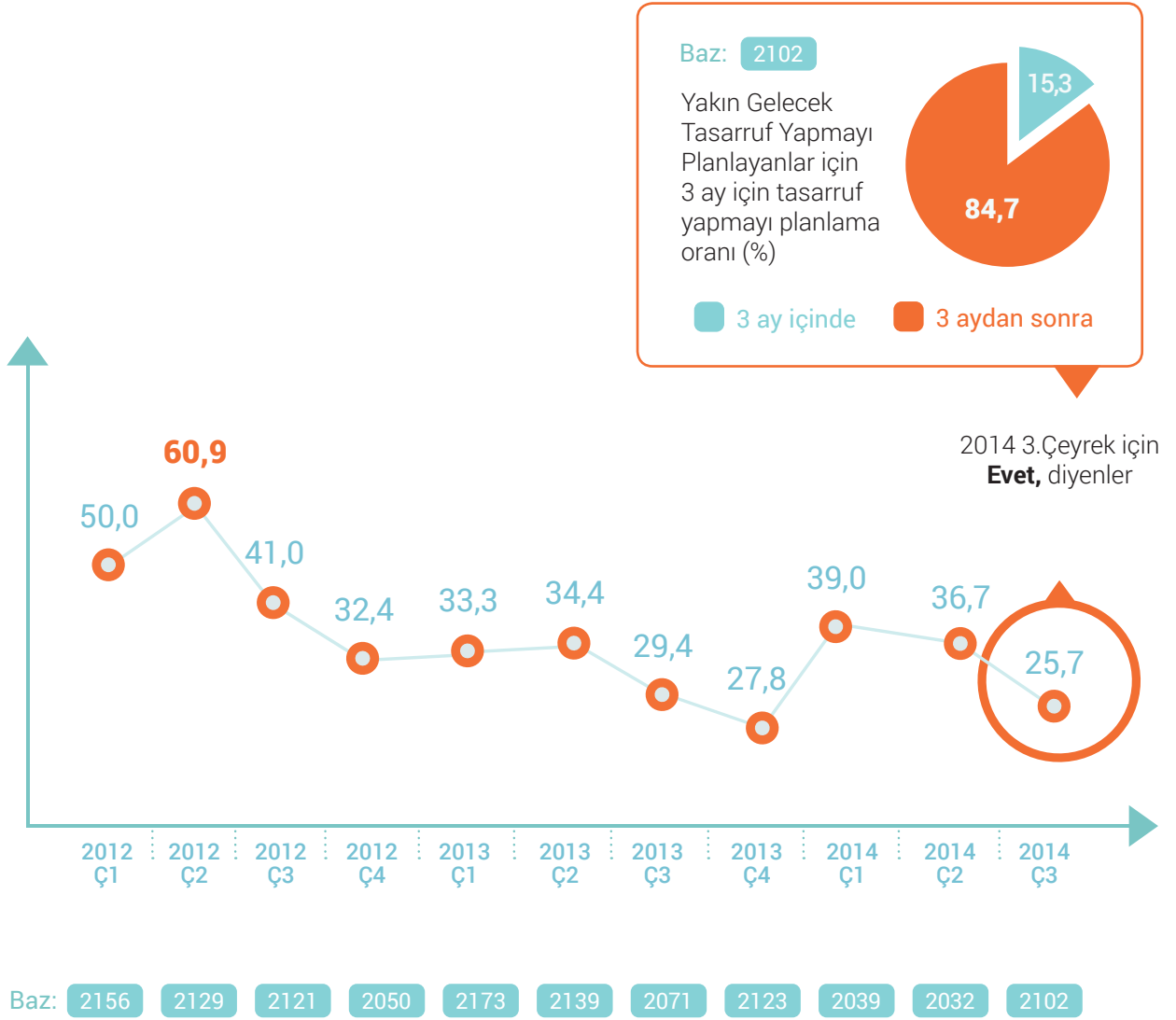
Tasarruf sahiplerinin oranı (%)

- 2014'ün üçüncü çeyreğinde, kentsel nüfusta **tasarruf sahiplerinin oranı hem bir önceki döneme göre hem de geçen senenin aynı dönemine göre geriliyor.**

YAKIN GELECEKTE TASARRUFA NİYETLENENLERİN ORANI DÖRTTE BİR SEVİYESİNDE

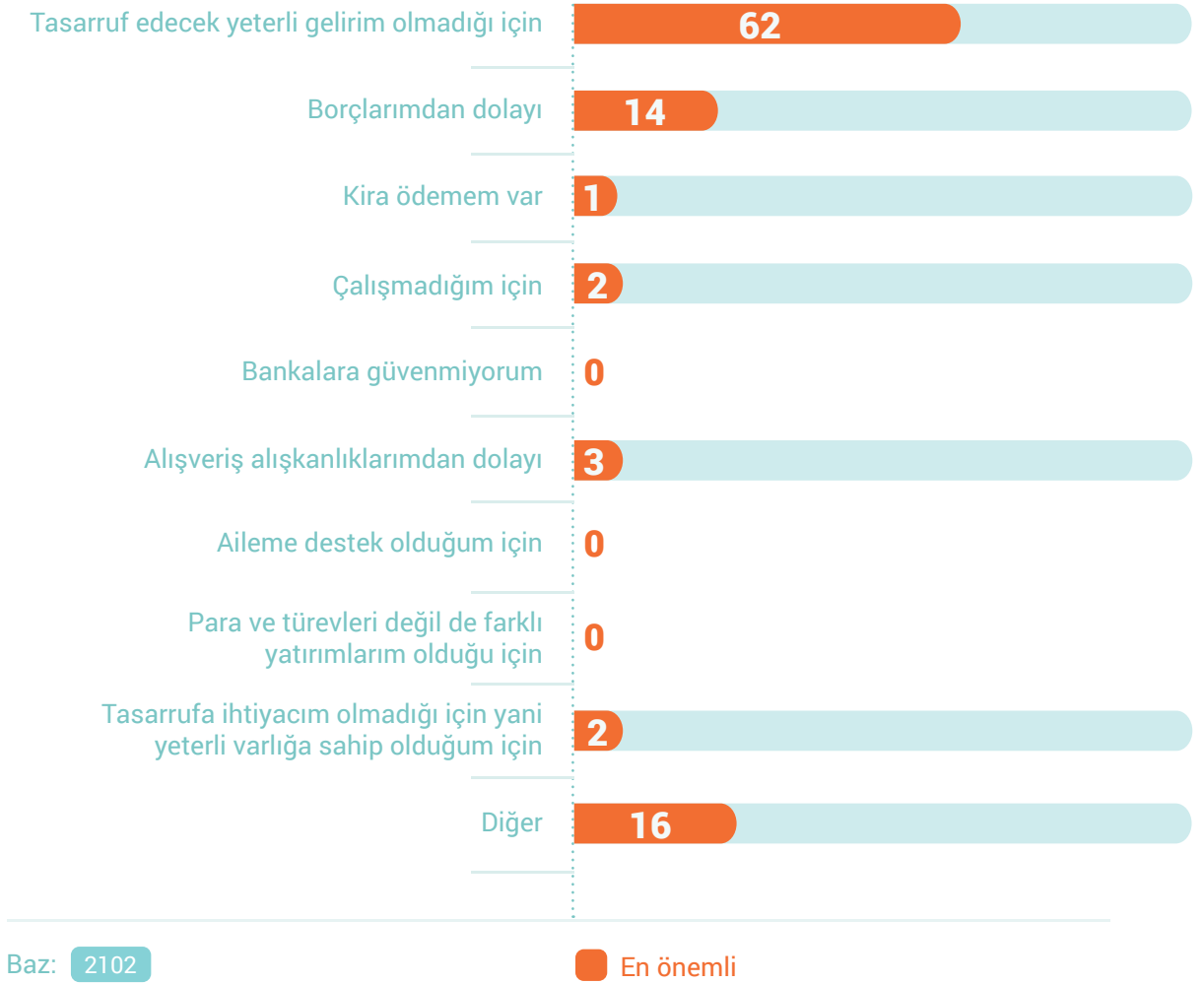
Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- Tasarrufu olmayıp gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, bir önceki döneme göre 11 puanlık bir kayıp yaşayarak şimdiye kadarki en düşük seviyede konumlanıyor.
- Gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı %17,4'den %15,3'e geriliyor.

TASARRUF SAHİBİ OLAMAMA NEDENLERİNDE “GELİR YETERSİZLİĞİ” ÖNE ÇIKMAKTADIR.

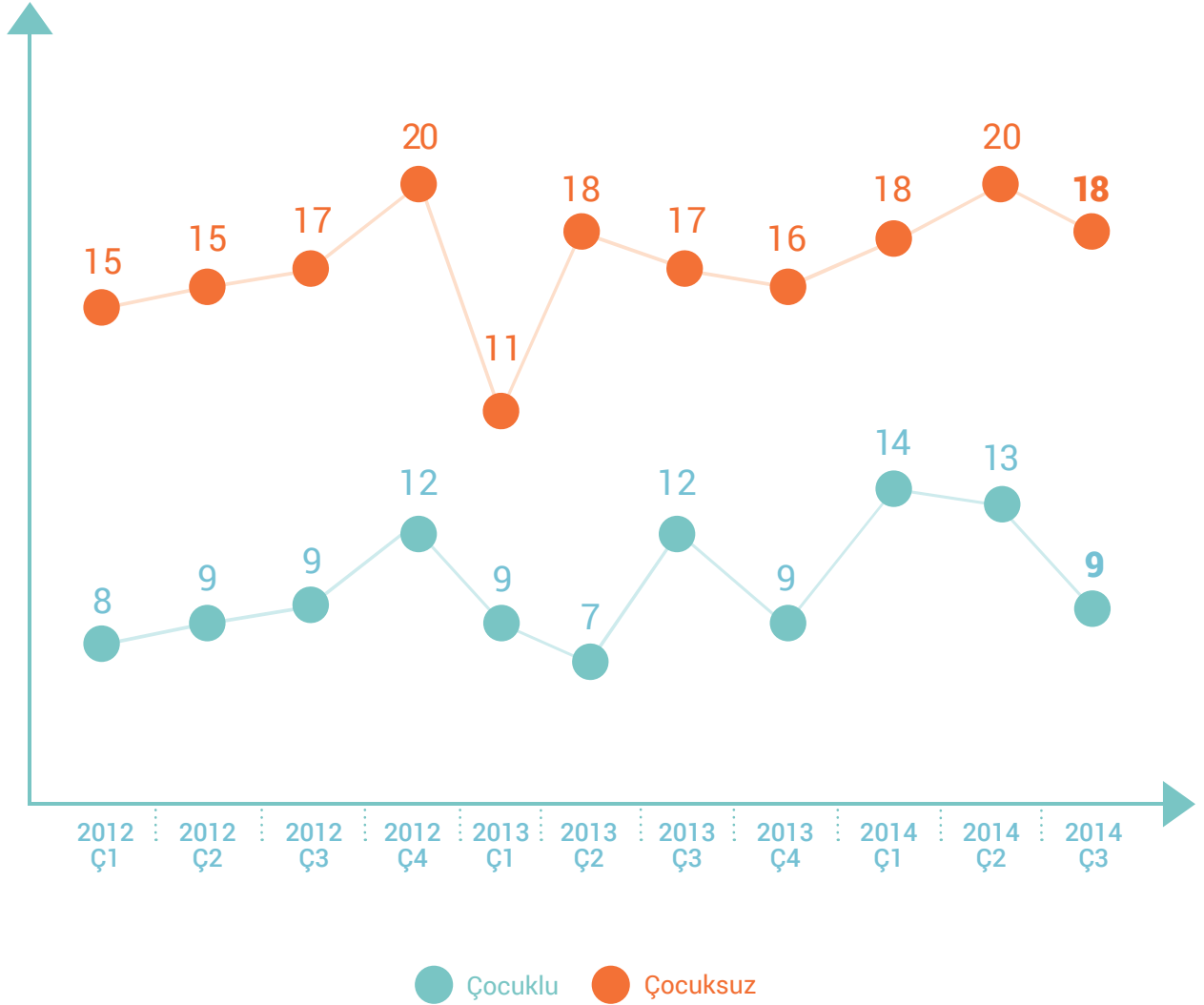
Tasarruf Olmamasının Nedeni (%)

- Tasarruf yapmayanlar arasında, yeterli gelir sahibi olmama %62 ile en önemli nedendir.
- En önemli sebebi nedir diye sorguladığımızda **“bilmiyorum”** cevabının verilmesi %5 oranında olurken detaylı sorgulandığında genel olarak bu kişilerin de tasarruf etmeme sebeplerinde gelir yetersizliğini öne sürdüğünü gözliyoruz.
- İkinci sırada **“borçlarımdan dolayı”** gelmektedir.
- Diğer başlığı altında ise, gelir yetersizliği dışında öne sürdükleri ancak yine de gelir yetersizliği başlığı altında toplanabilecek benzer nedenleri söylediklerini görüyoruz.

ÇOCUKLU BİREYLERDE TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI DAHA DÜŞÜK

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Çocuğu olanlar için baz

1497 1431 1473 1555 1279 1584 1510 1578 1495 1484 1587

Çocuksuz olanlar için baz

904 961 943 847 1127 818 891 822 903 915 815

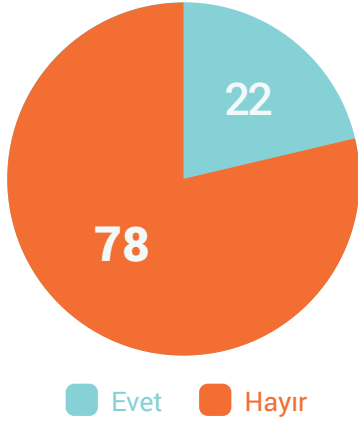
- 2014'ün ikinci çeyreğinde çalışmanın başından bu yana gözleendiği gibi yine çocuksuz bireylerin tasarruf sahipliği, çocuklu bireylerin tasarruf sahipliğinin üzerinde.
- Çocuklu bireylerin tasarruf sahipliğinde bir önceki çeyrek için iki grup arasındaki fark açılıyor ve 2013'ün son çeyrek seviyesine geliyor.

YAKIN GELECEKTE TASARRUFA NİYETLENENLERİN ORANI YARIDAN AZ

Çocuğu Olup Tasarruf Yapmayanlar (%91)

Baz: 1296

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

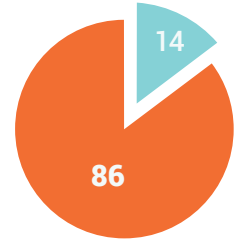

Evet diyenler

Baz: 492

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz?(%)

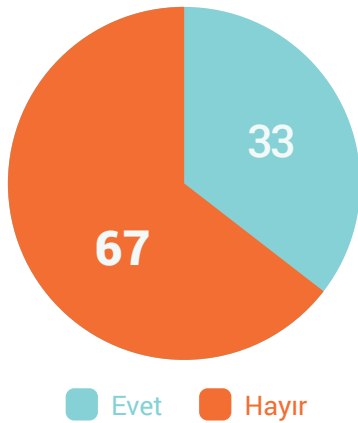
3 ay içinde 3 aydan sonra

Çocuğu Olmayıp Tasarruf Yapmayanlar (%82)

Baz: 735

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

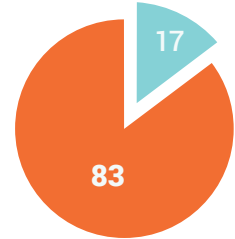

Evet diyenler

Baz: 103

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz?(%)

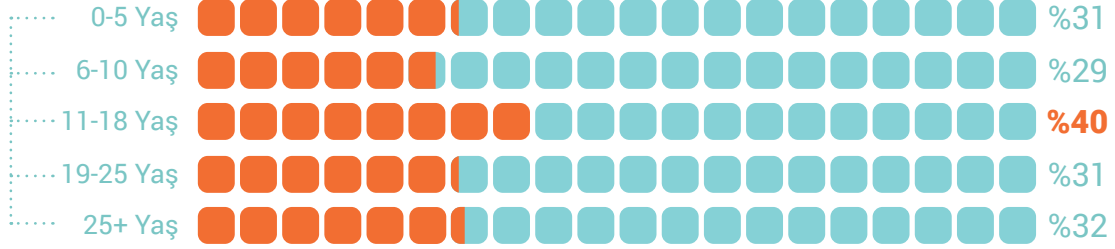
3 ay içinde 3 aydan sonra

- Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı, çocuksuz bireylere göre daha düşük.
- Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin %22'si gelecekte tasarruf yapmayı planlarken, bu oran tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerde %33 seviyesinde olduğu gözleniyor.
- Tasarruf yapma niyetinde olanlar ise bu niyetlerini 3 ay içerisinde gerçekleştirme istekleri ise %14-%17 seviyesindedir.

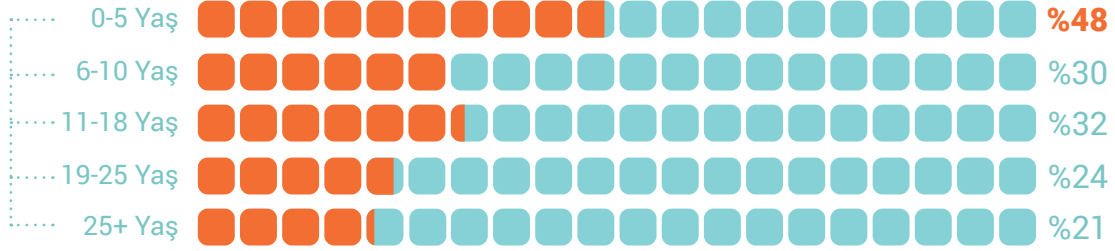
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

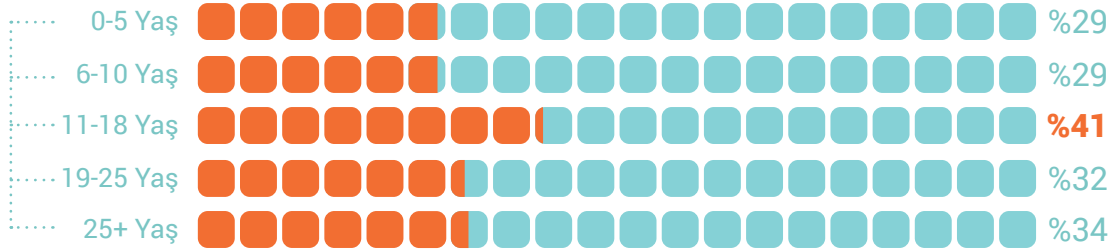
Baz: 1589

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 147

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

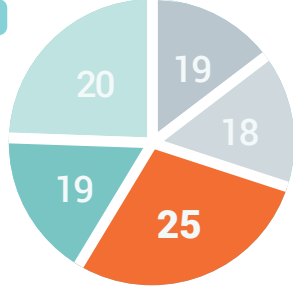
Baz: 1443

- Çocuklu bireylerin %40'ının 11-18 yaş arasında çocuğu var.
- Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerin ise neredeyse yarısının 0-5 yaş arasında, %32'sinin 11-18 yaş arasında çocuğu var. Tasarruf sahipliğinin en çok gözlendiği grup 0-5 yaş aralığı çocuklu bireyler oluyor.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin %41'inin 11-18 yaş arasında çocuğu var.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

Toplam Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 1589

0-5
Yaş

6-10
Yaş

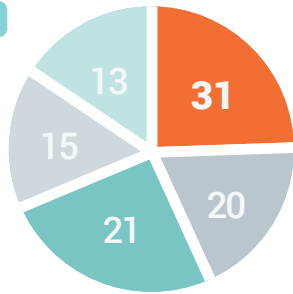
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 147

0-5
Yaş

6-10
Yaş

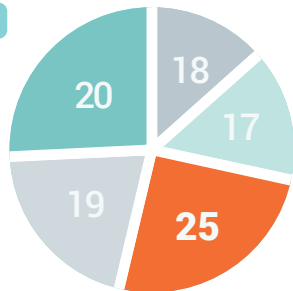
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Olmayan Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı

Baz: 1443

0-5
Yaş

6-10
Yaş

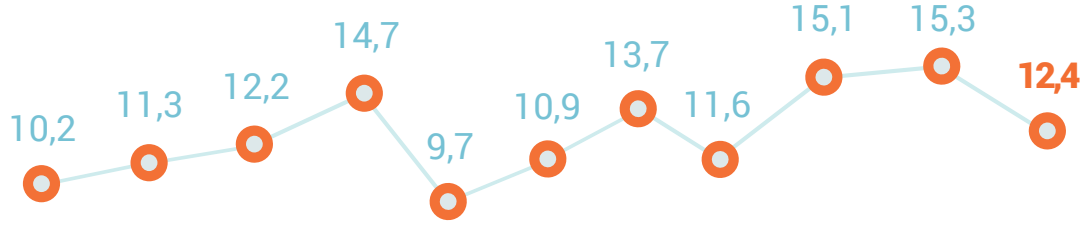
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

- Toplam çocukların %19'u 0-5 yaş arasında.
- Tasarruf sahipliği bireylerde 0-10 yaş grubu %51 oranında iken, tasarruf sahibi olmayanlarda ise bu yaş grubu ancak %35 seviyesindedir.

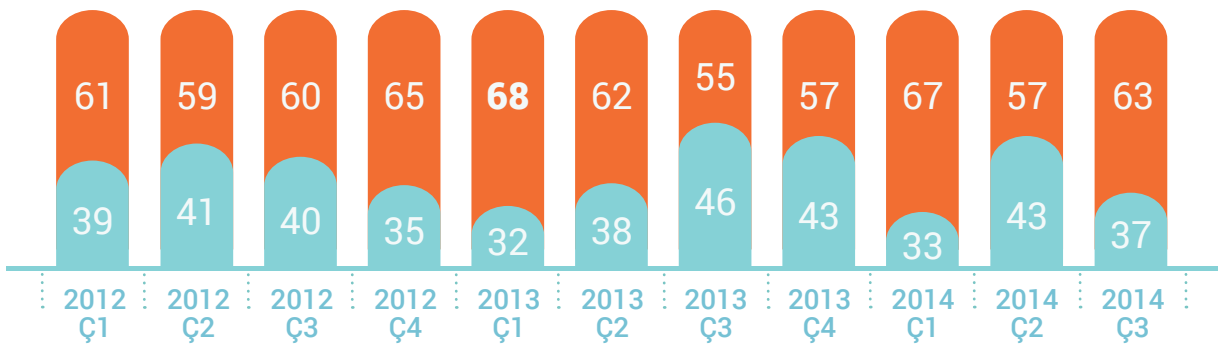
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Baz: 2400

● Genel tasarruf sahipliği (%)

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Baz:

245

270

296

352

233

263

330

277

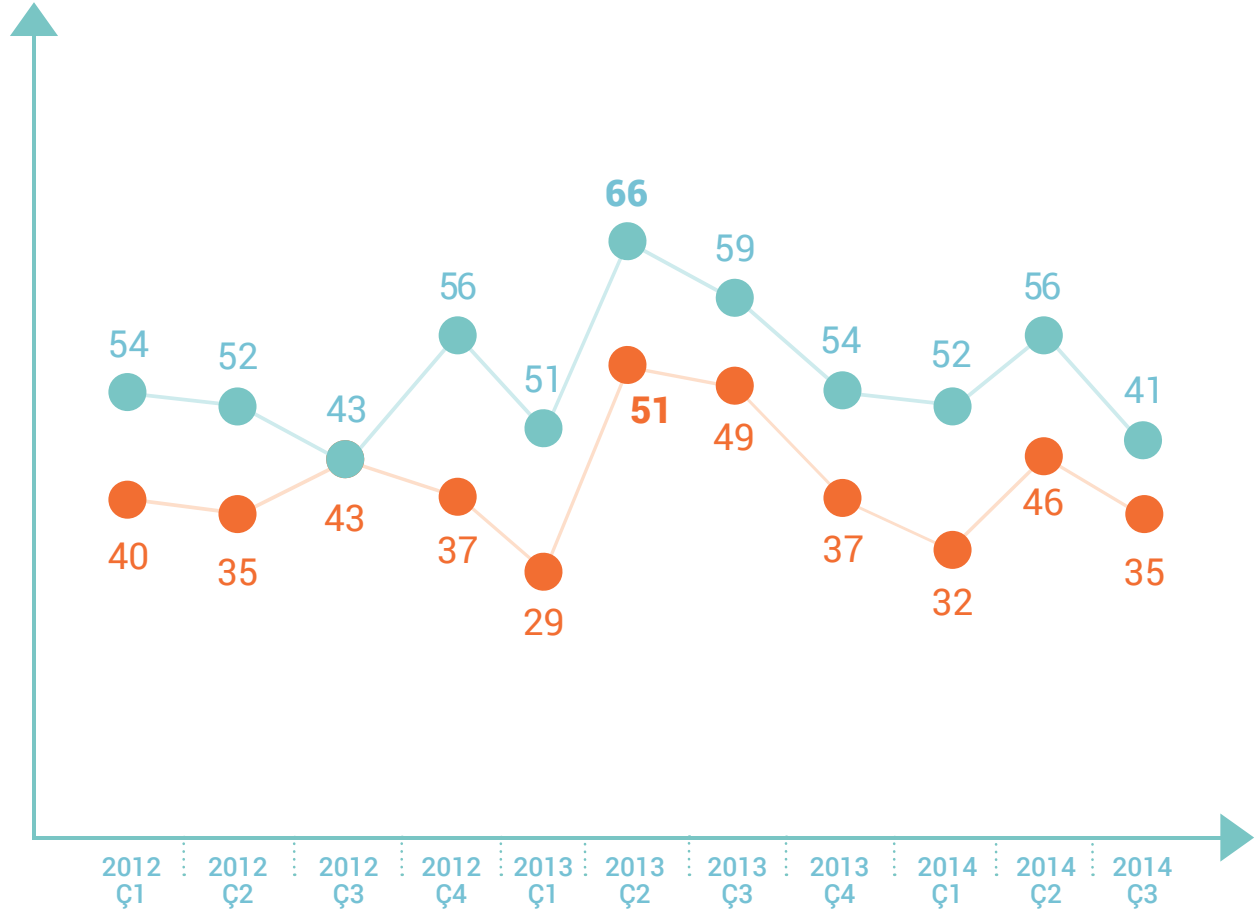
362

367

298

■ Evet, düzenli tasarrufum var ■ Hayır, düzenli tasarrufum yok

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

Baz: 96 111 118 123 75 100 152 119 119 158 111

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

- Tasarruf sahiplerinin çoğunluğunda düzenli tasarruf yapma konusunda hem önceki döneme hem de bir önceki senenin aynı dönemine göre artış mevcut.
- Düzenli tasarruf yapmayanların son 3 aylık dönemdeki tasarruf yapma eğilimlerine baktığımızda düşerek 2014 ilk çeyrek seviyelerine daha yakın durduğunu görüyoruz.

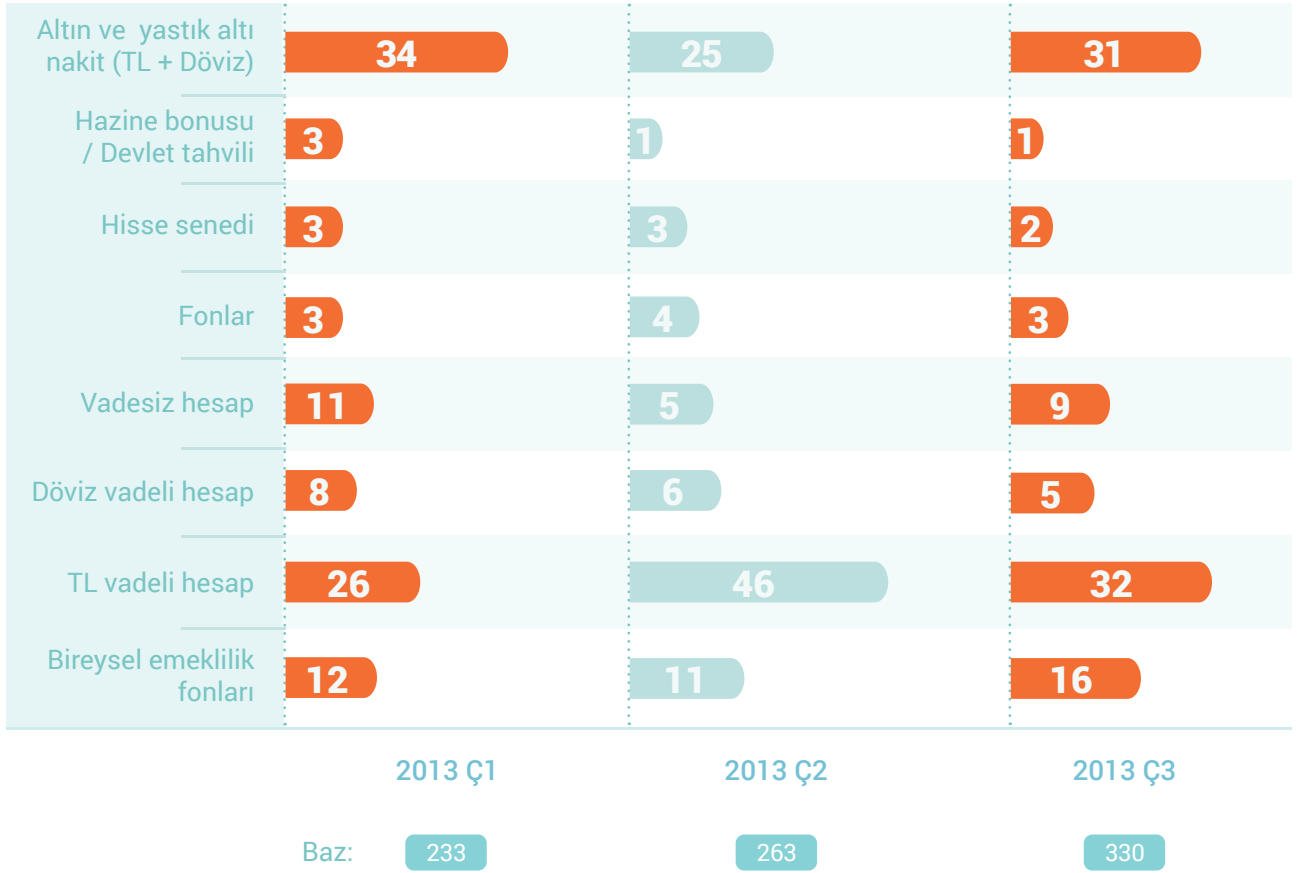
TASARRUF SAHİBİ OLMAKTAKİ EN ÖNEMLİ NEDEN; “GELECEĞE YATIRIM” VE “ÇOCUKLARIM İÇİN”

- Görüşmecilere tasarruf sahibi olamama nedenleri sorulmuştur. Kendi ifadelerine en çok uyan ana sebeplere işaretleme yapılmış olup, bunların dışında kullanılan farklı ifadeler açıkça alınmıştır.
- Ana sebeplerin belirlenmesinden sonra her bir ana sebebin altında yatan nedenleri sorgulamak için alt kriterler detayında sorgulama yapılmıştır.
- “Geleceğe yatırım” tasarruf yapmadaki en önemli neden olarak öne sürülmektedir.

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

EN ÇOK TERCİH EDİLEN TASARRUF ARACI ALTIN VE YASTIK ALTI NAKİT (TL + DÖVİZ) İLE TL VADELİ

37	40	40	40
2	1	1	0
2	1	4	4
4	3	5	2
7	9	10	10
4	6	7	6
27	25	20	22
17	14	13	16
2013 Ç4	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3
277	362	367	298

NOT: “Çoklu cevap” olduğu için bu kalemlerin toplamı sırasıyla %115, %122, %102, %101, %116, %130 vv %101 olmuştur ancak karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

YASTIK ALTI NAKİT VE YASTIK ALTI ALTININ PAYI ARTIYOR

%	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3
Altın ve yastık altı nakit (TL + Döviz)	40	40	40
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	14	13	17
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	14	13	9
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	12	14	14

Baz:

362

367

298

2014 3. ÇEYREK SONUÇLARI

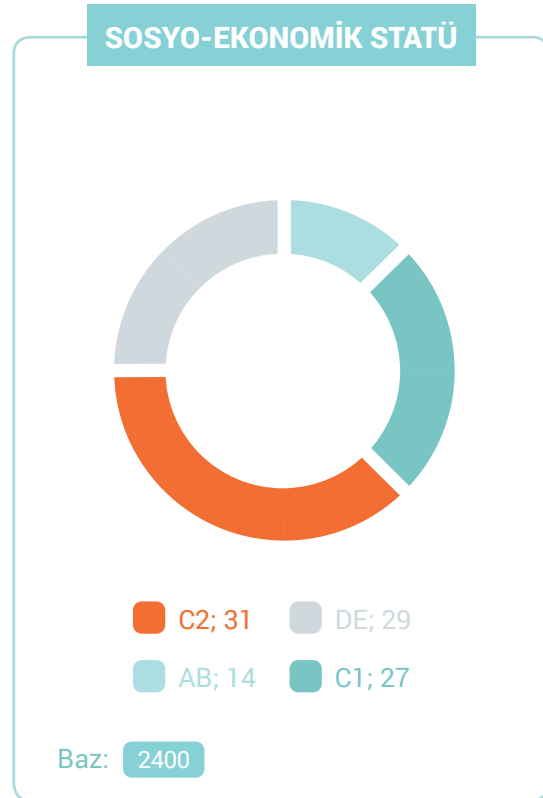
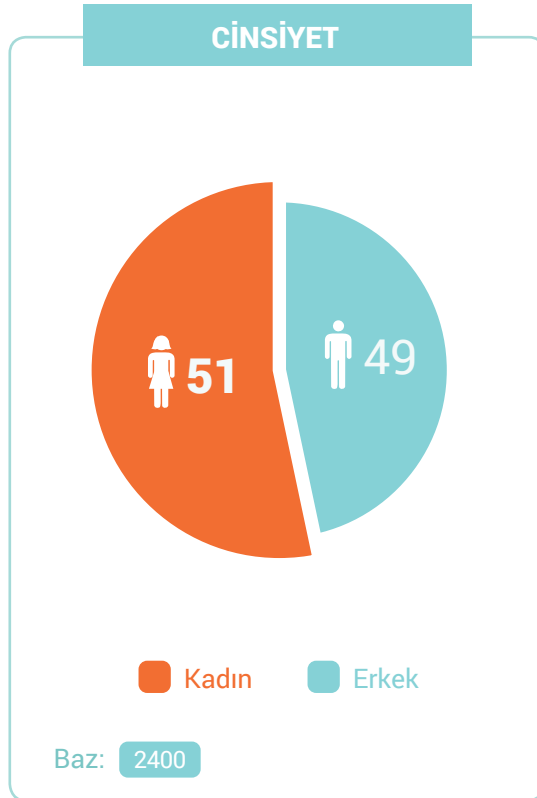
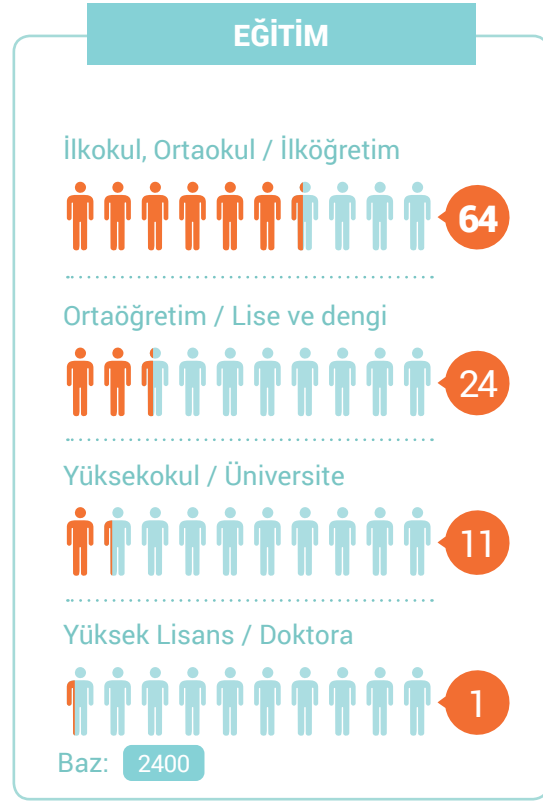
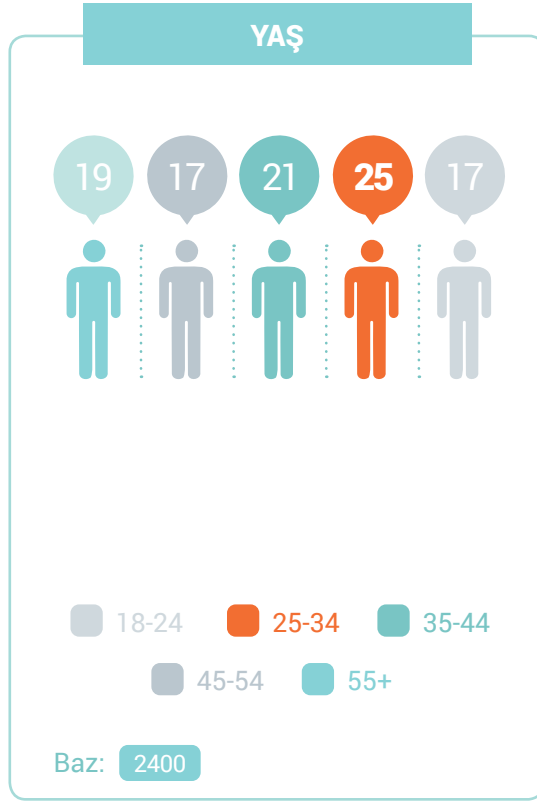
- Kentsel nüfusta 2014'ün ilk iki çeyreğinde araştırma tarihinin en yüksek oranı olan %15,3'e çıkan tasarruf sahipliği oranı, son çeyrekte %12,4'e kadar geriledi.
 - Çocuğu olanlarda tasarruf sahipliği bu orandan düşük ve bir önceki döneme göre de 4 puanlık bir kayıp yaşıyor. Çocuksuz bireyler arasında tasarruf yapma eğilimde ise 2 puanlık bir kayıp yaşanmış.
- Tasarrufu olmayanların %25.7'si gelecekte tasarruf yapmayı planlayarak şimdiye kadardaki en yüksek kaybı yaşıyor.
- Gelir en önemli tasarruf kısıtlayıcı faktör olarak öne çıkmaya devam ediyor. Yeterli gelir sahip olmamayı, borçlanma ve alışveriş alışkanlıkları en yakın takip eden nedenler arasında.
- Tasarrufun en önemli gerekçesi **"geleceğe yatırım"** ve **"çocuklarım için."**
- Bu dönemde de altın ve yastık altı nakit (TL+döviz) en çok tercih edilen tasarruf aracı olurken TL vadeli hesap ikinci sırada gelmektedir.
- Uzun vadeli bir yatırım aracı olan **"Bireysel Emeklilik Fonları/Hayat Sigortaları"** kalemi de, 3 puanlık bir artışla yüzde 16'lık bir paya yükseldi. Sistem dışı tasarruflar dışarıda bırakıldığında BES artık en yüksek ikinci paya sahip tasarruf aracı olarak dikkat çekiyor.

3.1. AMAÇ VE YÖNTEM

- Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de **kentsel** yerleşim yerlerinde **18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini** izlemektir.
- NUTS1 bölgelerinde seçilen **26 ilde her ay** tesadüfi olarak seçilen **800 kişi** ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı **2400** olarak gerçekleşiyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (**CATI**) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

3.2. Demografik Bilgiler

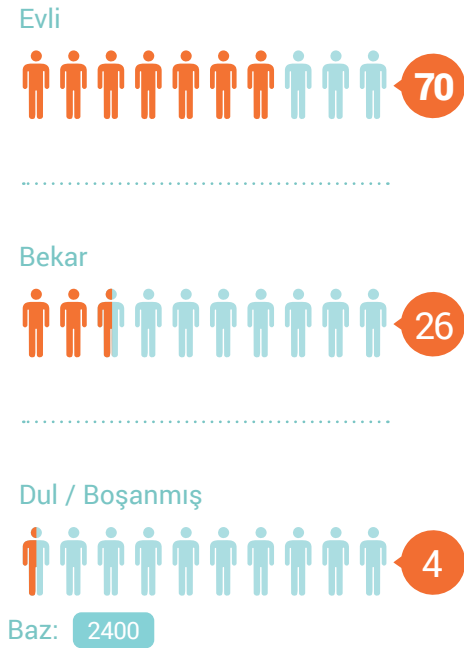
DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2014 3. ÇEYREK

HANEHALKI TİPİ

MEDENİ DURUMU

KONUT TİPİ

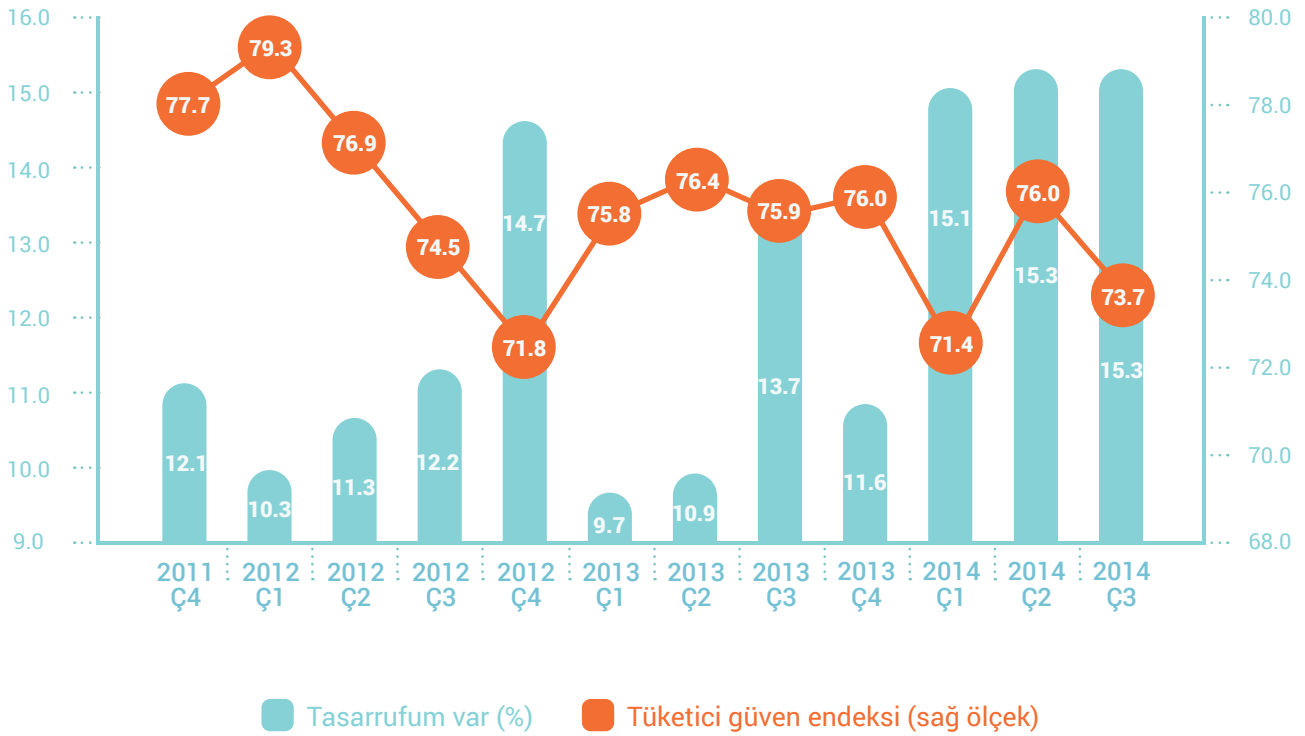
3.3. Tasarrufun Tanımı

TANIM

- Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle **“sarf edilmeyen”** anlamına geliyor.
- **Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:**
 - Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar,
 - Bankalarda ve / veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı,
 - Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları,
 - Bireysel emeklilik fonları,
 - Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan / harcanmayacak bölümü,
 - Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan / harcanmayacak bölümü,
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. Ekonomist Yorumu

KENTSEL NÜFUSTA TASARRUF SAHİPLERİ ORANI 2014'ÜN İKİNCİ ÇEYREĞİNDE %15.3 İLE SON 2 YILIN EN YÜKSEK SEVİYESİNE ULAŞTIKTAN SONRA ÜÇÜNCÜ ÇEYREKTE ÖNEMLİ ÖLÇÜDE GERİLEDİ.

Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırmasının temel eksenini oluşturan kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı geçtiğimiz yılın son çeyreğindeki sert düşüşü takiben 2014'ün ilk yarısında hızla yükselerek %15.3'le son 2 yılın en yüksek seviyesine ulaştıktan sonra üçüncü çeyrekte %12.4'e geriledi. Uzun dönemli incelendiğinde tüketici güveni ile tasarruf sahipliği arasında kuvvetli bir ters ilişki dikkat çekiyor. Yine de tüketici güveni kırılımında; örneğin

“(Gelecek 3 aylık dönemde) Tüketimin finansmanı amacıyla borç kullanma ihtimali”ni gösteren alt endeks, borç kullanmak tüketim harcamalarını olumlu yönde etkileyebileceğinden artarsa iyimser durumu, azalırsa kötümser durumu gösterdiği için araştırma sonuçlarıyla doğrusal ilişkiye sahip gözükmemektedir. Dolayısıyla, bunun gibi bazı faktörler tüketici güveni ve araştırmanın ortaya koyduğu tasarruf oranı arasındaki ilişki de zayıflatabiliyor.

Öte yandan, tüketici güveninin kırılımlında yer alan **“(Gelecek 12 aylık dönemde) İşsiz sayısı beklentisi”** alt endeksi tasarruf oranı ile ters yönde hareket etti. Çeyreklik ortalamalar bazında bakıldığında bu alt endeks 2. çeyrekte 3. çeyreğe geçildiğinde azalırken, gelecek dönemde işsiz sayısının artacağı algısına işaret ederek beklentilerin bozulmaya başladığını ortaya koydu. Nitekim tarım dışı işsizliğin ilk iki çeyrekte sırasıyla ortalama %11.9 ve %10.9 olduktan sonra henüz son çeyreğe dair tüm veriler elde olmamakla birlikte beklentilerin öngörüldüğü şekilde Temmuz’da %12’ye ulaşması

istihdam kaybının gelir üzerinde yarattığı olumsuz etkilerin tasarruf talebini sınırlamış olabileceğini düşündürüyor. Çünkü hane halkı tasarruf oranının düşüklüğü konusunda açıklayıcı bir çerçeve sunan Tasarruf Eğilimleri çalışmasında **“Yeterli Gelirin Olmaması”** tasarruf eksikliğinin temel sebebi olarak gösterilirken, 2014 başından bu yana bu sebebin olası diğer faktörlere göre ağırlığı 1. çeyrekte %51, 2. çeyrekte %52 ve 3. çeyrekte %62 ile daha da artıyor. Sonuç olarak, işsizlik ve işsizlik beklentilerindeki yükseliş, gelirleri sınırlayarak tasarrufları olumsuz etkilemiş gözüküyor.

	2011 Ç4	2012 Ç1	2012 Ç2	2012 Ç3	2012 Ç4	2013 Ç1	2013 Ç2	2013 Ç3	2013 Ç4	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3
Tasarrufum var (%)	12.1	10.3	11.3	12.2	14.7	9.7	10.9	13.7	11.6	15.1	15.3	12.4
Enflasyon (ort. ç/ç)	5.7%	1.5%	0.4%	1.4%	2.7%	2.6%	1.3%	1.0%	2.4%	3.0%	2.6%	0.9%
Tarımdışı işsizlik (unadj, quarterly avg)	10.5%	11.2%	9.5%	9.9%	10.6%	11.5%	10.2%	11.1%	11.1%	11.9%	10.9%	12.0%
%50 USD: %50 EUR döviz kuru sepeti artışı *	3.2%	-3.8%	-0.8%	-1.6%	1.5%	0.7%	2.5%	7.9%	4.6%	9.8%	-4.6%	0.4%
USD/TRY artışı *	6.2%	-2.3%	0.4%	-0.1%	-0.5%	-0.3%	3.2%	7.1%	3.0%	9.4%	-4.7%	2.4%
Mevduat Faizi (ortalama)	8.9%	9.9%	10.4%	9.2%	7.7%	6.8%	6.1%	7.5%	7.7%	9.5%	10.0%	8.7%
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	9.9%	9.8%	9.3%	7.7%	6.6%	5.9%	5.9%	9.0%	8.7%	10.8%	9.1%	8.9%
Altın (ortalama, USD)	1,682	1,690	1,611	1,653	1,717	1,632	1,416	1,329	1,271	1,292	1,290	1,282
USD/TRY (ortalama) **	1,83	1,79	1,80	1,80	1,79	1,78	1,84	1,97	2,02	2,22	2,11	2,16
50:50 EUR:USD döviz sepeti (ortalama) **	2,15	2,07	2,05	2,02	2,05	2,07	2,12	2,29	2,39	2,63	2,50	2,51

* Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS KMG - ING Bank)

Ek olarak, Mayıs ve Temmuz arası dönemde 175 baz puanlık politika faiz indirimi yanında piyasada koşullarında bozulma olduğu takdirde likiditeyi sıkılaştırarak kısa vadeli faiz oranlarını yeniden yükseltebileceği üst sınırı oluşturan gecelik borç verme faizini aşağı çeken MB’nin bu adımlarının finansal koşullar üzerinde yarattığı gevşetici de etki olası bir ihtimal olarak değerlendirilebilir.

Çalışmanın detaylarında, önceki dönemlerde olduğu gibi çocuklu bireyler görece daha az tasarruf sahipliğine sahipken, çocuklu bireylerde gerek tasarruf yapanların gerekse gelecekte tasarruf yapmayı planların azalması çocuk sahipliğinin tasarruf üzerindeki sınırlayıcı etkisini bir kez daha teyit etti. Öte yandan, çocuğu olup da tasarruf edebilen bireylerin ise ağırlıklı olarak okul öncesi

yaş grubunda çocuk sahibi oldukları görülüyor.

Tasarruf etme nedenlerine bakıldığında ise geleceğe yatırımın ağırlığı artarak devam ederken, bu sebebin alt kalemleri incelendiğinde ise emeklilikte zor durumda kalmamak, ani sağlık sorunlarına hazırlıklı olmak ve ev almak gibi amaçların öne çıktığı anlaşıyor.

Öte yandan, tasarruf araçları tercihinde, TL vadeli mevduatın tercih edilme oranı ise bir önceki çeyrekteki %20 seviyesinden %22'ye küçük bir artış kaydetti. Aynı dönemde Fonların payı %6'ten %2'ye geriledi. Fonlarla mevduat varlıkları arasındaki geçişkenliğe ek olarak mevduat faizlerindeki ortalama düşüşün MB'nin faiz indirimleriyle karşılaştırıldığında daha sınırlı kalması da dikkate alındığında TL vadeli mevduatların halen en önemli tasarruf araçlarından biri olmaya devam ettiği söylenebilir. Ek olarak, altının hane halkı açısından önemli bir tasarruf aracı olduğu sistem içi ve sistem dışı toplam payının %26 gibi yüksek bir düzeyde olmasıyla bir kez daha teyit edildi. Yastık altı nakit (döviz-TL) ve yastık altı altının ağırlığı ise geçen çeyreğe göre büyüyerek %31 oldu.

Anket sonuçları arasında dikkat çeken diğer

bir unsur da uzun vadeli bir yatırım aracı olan "Bireysel emeklilik fonları/hayat sigortaları" kaleminin toplam yatırım araçları içerisindeki payında 2013 4. çeyrek sonrasında bu yılın 2. çeyreğine kadar muhtemelen bu fonların yatırım yaptığı varlık fiyatlarındaki değişimin etkisiyle devam eden gerilemenin sona ermesi oldu. Buna bağlı olarak, sözkonusu kalemin ağırlığı 3 puanlık bir artışla %16'ya yükseldi. Dönemsel dalgalanmalara rağmen, sistem dışı tasarruflar dışarıda bırakıldığında BES artık en yüksek ikinci paya sahip tasarruf aracı olarak dikkat çekiyor. Ancak uzun vadeli bir yatırım alternatifi olması nedeniyle bu kalemin zaman içerisinde finansal derinleşme, refah düzeyinin artması gibi faktörlerin de etkisiyle önem kazanmaya devam edeceğini düşünüyoruz.

Sonuç olarak, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın üçüncü çeyrek sonuçlarına göre kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı çalışmanın başladığı tarihten bu yana gözlenen en yüksek düzeye ulaştıktan sonra önemli ölçüde geriledi. Bu gelişmede kurdaki istikrarı ve küresel düşük faiz ortamını dikkate alan MB'nin yaptığı faiz indirimlerinin istihdam edilen ve düzenli bir gelire

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Sabancı Üniversitesi

Dr. Muhammet Mercan
Baş Ekonomist, ING Bank

5. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen “Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”, Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS KMG tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

ING BANK

2014

3. ÇEYREK RAPORU

ING

